

СТАНОВИЩЕ

на

проф. д-р Марин Рахнев Русев – член на Научно жури по конкурс за академична длъжност "доцент" в професионално направление 4.4. Науки за Земята, научна специалност „Икономическа и социална география“

ДАННИ ЗА ПРОЦЕДУРАТА И КАНДИДАТА

Конкурсът е обявен в „Държавен вестник“, брой 86 от 15. 10. 2021 г.

Научното жури е формирано със Заповед 01-265 / 12. 11. 2021 г. на Директора на Националния институт по геофизика, геодезия и география.

Първото заседание на Научното жури е проведено на 17. 12. 2021 г., като е избран Председател и са определени тези, които ще изготвят рецензии и становища.

Няма допуснати законови нарушения по процедурата на конкурса. Предоставени са всички необходими за рецензиране документи.

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Александра Любенова Равначка. Същият отговаря на условията на чл. 24(1) от ЗРАС в Р. България, чл. 53(1) от Правилника за прилагането му, както и на чл. 1а и чл. 54 от съответния Правилник на НИГГГ (Националния институт по геофизика, геодезия и география).

Гл. ас. д-р Ал. Равначка е родена в 1977 г. През периода 1996-2001 г. е студент в Геолого-географски факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, където се дипломира като магистър по география с учителска правоспособност. През 2003 г. е назначена за научен сътрудник в Географския институт на БАН. В периода 2010-2017 г. заема длъжността „асистент“ в новосформирания Национален институт по геофизика, геодезия и география (департамент „География“, секция „Икономическа и социална география“). През 2017 г. защитава докторска дисертация на тема „*Търсене и предлагане на работна сила в Благоевградска област (2001-2011)*“. На тази основа през същата година е назначена на длъжността „главен асистент“.

ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ И НАУЧНО ТВОРЧЕСТВО НА КАНДИДАТА

Александра Равначка е автор и съавтор на близо 30 научни публикации, повечето от които са по демография, приложение на географските информационни системи и природна география. Конкретно за конкурса тя представя 1 самостоятелна монография, 2 глави от колективни монографии и 19 студии и статии, като половината от тях са публикувани на английски език, а 5 са в чужди научни издания.

Представената от кандидата справка и направената проверка показват, че научното му творчество покрива минималните изисквания за академичната длъжност „доцент“ както по отношение на публикации, така и за цитирания и проекти.

С настоящото становище ще акцентирам върху изследванията на гл. ас. Равначка, публикувани след защитата на докторската ѝ дисертация през 2017 г. и придобитата академична длъжност „главен асистент“. За посочения 5-годишен период това са: 1 самостоятелна монография, 2 глави от колективни монографии, 1 самостоятелна и 4 колективни студии, 1 самостоятелна и 2 колективни статии. Сред тях само монографията и една от статиите не са на английски език. Нито една от горепосочените 11 публикации не повтаря пряко в предметно отношение дисертацията на кандидата от 2017 г. – повечето имат оригинален, надграждащ характер. Условно общият им обем е еквивалентен на около 350 стандартни страници, което е повече от достатъчно за целите на конкурса (*при сумирането с приближение са отчетени както сравнителният обем на представените текстове, така и относителното дялово участие в колективните публикации на кандидата*).

С най-голяма научно-изследователска стойност се откроява самостоятелната монография „*Демографската ситуация и пазара на труда в Благоевградска и Кюстендилска област*“ в обем около 240 стандартни страници. Приемам този труд като основен за хабилитацията на гл. ас. Равначка.

Отделно кандидатът декларира участие за последните 5 години в общо 11 научни проекта, включително 4 международни, което е много добра атестация за изследователска активност.

Хабилитационният труд е посветен на изключително важни за развитието на две български административни области аспекти. Чрез него кандидатът демонстрира на много добро ниво както своите умения да борави с традиционни изследователски подходи, така и обективно да анализира състоянието на процесите в изследвания обект, свързани с неговата работна хипотеза. Освен това, трябва специално да се отбележи изключително актуалният предмет на изследване от гледна точка на неговата висока степен на практическа приложимост и приносен потенциал.

Книгата е богато онагледена откъм таблици и диаграми. Стилът е на необходимото научно ниво, използваните автори са коректно цитирани, изведените основни акценти и изводи са представени обективно. Картографският метод обаче е игнориран в прекалено висока степен.

Другите публикации имат относително по-малка тежест за процедурата, но голяма част от тях са с оригинален характер и висока научна стойност. Специално внимание в това отношение искам да обърна на публикацията с номерация Г8.12, в която гл. ас. Равначка прави впечатляващ нетрадиционен опит да ни внуши взаимни връзки между геоморфология и геодемография.

ПРИНОСИ И КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Приемам за съществени декларирани в справката приноси I₂, I₃, II₂, II₃ и III₁, но те могат да бъдат дефинирани в по-кратък и ясен вид, като смяtam, че е възможно да се намери обща формулировка чрез обединяване на I₂ и II₂.

Според мен в представения основен монографичен труд има прекомерно поставяне на акценти, които са типични за демографски изследвания, преучупени през изследователската призма на т. нар. „икономика на труда“. Това е в определена степен за сметка на утвърдените от десетилетия пространствени подходи в географията, в теорията и практиката на географията на населението и селищата / геодемографията. При това, голяма част от използваната терминология

и свързаната с нея базова информация, е силно подчинена на методологичната рамка и статистическите разрези, наложени като приоритетни в Националния статистически институт.

Според мен задачата на географа е не само да свали готова статистическа информация и да я подчини на изследователската теза. Много по-висока стойност придобива тя, когато е трансформирана в качествено отношение чрез индекси и коефициенти за целите на сравнителния пространствен анализ и синтез. Така, добре дефинираните в книгата териториални различия, ще могат ефективно да се трансформират в териториални баланси, ще отпадне необходимостта от таблици с твърде подробно изписана абсолютна чисрова информация.

Като своеобразно отстъпление от географията приемам и почти пълното отсъствие на карти, картограми, картодиаграми. В монографията те са общо едва 5 и поради неподходящия си формат и приложени методи, са практически неподходящи за използване.

Позволявам си да обърна специално внимание на тези аспекти, защото според мен през последните години това постепенно започва да се оформя като негативна тенденция особено сред по-млади изследователи, номенклатурно принадлежащи или деклариращи привързаност към географските научни изследвания.

Приемам избрания от автора формат на книжното тяло, начина на страниране, а донякъде и избора на шрифт, като неподходящи. Така, до голяма степен, добрите научни характеристики на изследването стават почти невидими за научната аудитория. Освен картосхемите, по този начин „скрити“ остават дори някои от диаграмите (*фиг. 9, 36, 42 и др.*). При някои от тях освен неподходящия формат, се наблюдава и значимо допълнително свиване, като отреденото им място е заето едва на 70-80 %. Тук искам да подчертая, че смисълът на книгата не е да я има, а да успее по достъпен начин да внушава научни послания.

Мисля, че монографичният труд можеше само да спечели, ако авторът беше базирал част от своите постановки и на географи като Захарiev, Бешков, Борисов, Христов, Ганев, Трайков, които имат ценни разработки, предметно и/или обектно припокриващи се с неговата работна хипотеза. Част от техните изследвания могат да послужат като добра основа за тези части от монографията, където може да се

проследят дългосрочните тенденции в социално-икономическото развитие на изследваните територии.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Спазените процедурни условия на конкурса, наукометричните данни за кандидата и безспорните приноси на неговото творчество дават основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за това гл. ас. д-р Александра Любенова Равначка да заеме академична длъжност “доцент”, за което положително ще гласувам и аз.

София, 28. 01. 2022 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Марин Русев, катедра Регионална и политическа география, Геолого-географски факултет, Софийски университет „Свети Климент Охридски“